

ΤΟ ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΑΦΑΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΑΙΓΙΝΑ
THE SANCTUARY OF APHAIA
ON AEGINA

ΑΙΓΙΝΑ / AEGINA

Το ιερό της Αφαίας στην Αίγινα βρίσκεται πάνω από τον κάβο της Αγίας Μαρίας, σε έναν λόφο με πανοραμική θέα προς τη θάλασσα. Η λατρεία στη θέση του ιερού ανάγεται στα προϊστορικά χρόνια, γύρω στο 1300 π.Χ., και σχετίζεται με μια γυναικεία θεότητα της γονιμότητας, όπως αποδεικνύεται από τα ευρήματα που έφερε στο φως η ανασκαφική έρευνα.

Αρχικά θεωρούνταν ότι ο ναός της Αφαίας είχε ιδρυθεί προς τιμήν της Αθηνάς, που η μορφή της δέσποζε στα δύο αετώματα. Αργότερα όμως, κατά τις ανασκαφές των Γερμανών αρχαιολόγων (1901), βρέθηκε μία επιγραφή στην οποία αναφέρεται το όνομα της τοπικής θεάς Άφας και έτσι αποδείχθηκε πως το ιερό ήταν αφιερωμένο στην Αφαία και όχι στην Αθηνά.

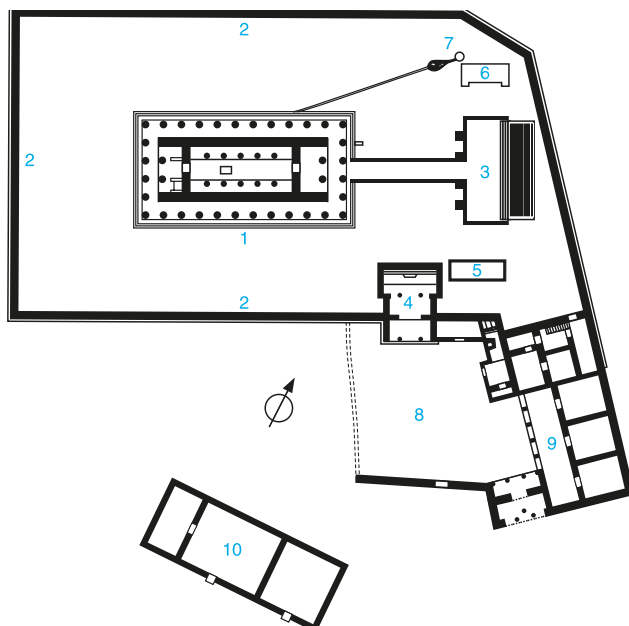
Οι μύθοι αναφέρουν ότι η Αφαία, που ταυτίζεται με τη Βριτόμαρτι, θυγατέρα του Δία και της Κάρμης, για να γλιτώσει από τον Μίνωα που την είχε ερωτευθεί, έπεσε στη θάλασσα και βγήκε στην Αίγινα, όπου έγινε άφαντη (= Αφαία) σε ένα άλσος. Εκεί κρύφτηκε σε μια σπηλιά, πιθανώς σε αυτή που υπάρχει στη βορειοανατολική γωνία του αρχαϊκού περιβόλου και στην οποία βρέθηκαν πολλά πήλινα ειδώλια και άλλα αντικείμενα των μυκηναϊκών χρόνων.

Κατά τα ιστορικά χρόνια, κοντά στον χώρο που συνδέεται με την προϊστορική λατρεία χτίστηκαν τρεις ναοί σε διαφορετικές περιόδους, στην ίδια θέση. Από τον πρώτο ναό, που χρονολογείται στις αρχές του 6ου αιώνα π.Χ., σώζονται μόνον ίχνη της θεμελίωσης. Ο δεύτερος ναός ήταν μεγαλύτερος και μπροστά από την ανατολική πλευρά του υπήρχε βωμός. Ο ναός που σώζεται σήμερα είναι ο τρίτος κατά σειρά και χτίστηκε γύρω στο 500 π.Χ. Είναι δωρικός περίπτερος με έξι κίονες στις στενές πλευρές και δώδεκα στις μακρές. Από δύο κίονες υπάρχουν στον πρόδρομο και στον οπισθόδρομο, ανάμεσα σε παραστάδες, ενώ δύο διόνυες δωρικές κιονοστοιχίες από πέντε κίονες η καθεμία, στο εσωτερικό του σηκού, στηρίζουν τη στέγη. Οι κίονες, οι τοίχοι του σηκού, το επιστύλιο, τα τριγλύφα και τα υπόλοιπα μέλη του θριγκού είναι κατασκευασμένα από ντόπιο ασβεστόλιθο με επίχρισμα. Τα γλυπτά όμως των αετωμάτων και τα ακρωτήρια είναι όλα από μάρμαρο της Πάρου και φέρουν χρώμα. Ένα επικλινές επίπεδο από μεγάλες καλοπελεκημένες πέτρες στην ανατολική πλευρά του ναού οδηγεί στο κρηπίδωμα. Το χτιστό αυτό επίπεδο συνεχίζεται προς τα ανατολικά μέχρι τον βωμό, του οποίου διατηρούνται τα θεμέλια.

Τα αετώματα του ναού της Αφαίας, που χρονολογούνται το 490-480 π.Χ., ήταν διακοσμημένα με παραστάσεις από μάχες στην Τροία, παρουσία της θεάς Αθηνάς, η μορφή της οποίας κυριαρχούσε στο μέσον και των δύο αετωμάτων. Στο ανατολικό αέτωμα παριστάνονταν η εκστρατεία του Ηρακλή κατά του βασιλιά Λαομέδοντα και στο δυτικό η εκστρατεία των Ελλήνων με αρχηγό τον Αγαμέμνονα κατά της Τροίας του Πριάμου. Τμήμα του ανατολικού αετώματος καταστράφηκε μετά τους Περσικούς πολέμους, ίσως από κεραυνό. Όσα αγάλματα σώθηκαν στήθηκαν στον περίβολο του ιερού, ενώ τα κατεστραμμένα τάφηκαν κατά τη συνήθεια των αρχαίων. Νέα σύνθεση με παράσταση μάχης και την Αθηνά και πάλι στο μέσον αντικατέστησε την παλαιά. Τα γλυπτά των αετωμάτων βρέθηκαν κατά την ανασκαφή που έγινε το 1811 από τον βαρόνο von Hallerstein και τον αρχιτέκτονα C. R. Cockerell,

δημοπρατήθηκαν στην Ιταλία και αγοράστηκαν το 1813 από τον Λουδοβίκο Α΄, βασιλιά της Βαυαρίας και πατέρα του Όθωνα, ο οποίος τα μετέφερε στη Γλυπτοθήκη του Μονάχου, όπου εκτίθενται μέχρι σήμερα. Τμήματα από το ανατολικό κατεστραμμένο αέτωμα βρέθηκαν κατά τις ανασκαφές του Furtwängler και εκτίθενται σήμερα στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο στην Αθήνα.

Γύρω από το ιερό υπάρχει περίβολος, στα νοτιοανατολικά του οποίου ανοίγεται ένα μεγάλο πρόπυλο. Ανατολικά του προπύλου έχουν αποκαλυφθεί λείψανα κτισμάτων (λουτρά, οίκημα ιερών κ.ά.).

1. Ναός της Αφαίας
Temple of Aphaia	7. Δεξαμενή
Cistern
2. Περίβολος ιερού
Sanctuary enclosure wall	8. Εξωτερική αυλή
Outer courtyard
3. Βωμός
Altar	9. Στοά και δωμάτια
Stoa and rooms
4. Πρόπυλο
Propylon	10. Οικοδόμημα εκτός ιερού
Building outside the sanctuary
5-6. Βάθρα
Statue bases	

The sanctuary of Aphaia on Aegina lies above the headland of Ayia Marina on a hill offering a panoramic view over the sea. Worship on the site of the sanctuary goes back to prehistoric times, around 1300 BC, when it was associated with a female fertility deity, as is clear from finds brought to light by archaeological excavation.

It was originally thought that the temple of Aphaia was built in honour of Athena, whose figure dominated the two pediments. During excavations by German archaeologists in 1901, however, an inscription was found referring to the name of the local goddess Apha (Aphaia), making it clear that the temple was dedicated to Aphaia and not to Athena.

According to myth, Aphaia, who is identified with Britomartis, daughter of Zeus and Karne, was loved by Minos and, to escape his attention, she jumped into the sea and emerged in Aegina, where she became "invisible" (Aphaia) in a grove. She hid in a cave, probably the one on the north-east corner of the Archaic enclosure, in which have been found many terracotta figurines and other objects dating from the Mycenaean period.

In historical times, three temples were built at different periods on the same site near the area associated with the prehistoric cult. Of the first temple, which is dated to the early 6th century BC, only traces of the foundations survive. The second temple was larger and had an altar in front of the east side. The surviving temple is the third, which was built about 500 BC. It is a Doric peripteral temple with six columns on the ends and twelve on the sides. There are two columns *in antis* in the prodomos and opisthodomos, and the roof is supported by two two-storey Doric colonnades inside the cella, each consisting of five columns. The columns, the walls of the cella, the architrave, the triglyphs and the other

parts of the entablature are made of local limestone covered with plaster. The pedimental sculptures and akroteria, however, are made entirely of Parian marble and painted. A ramp of large, well-dressed stones on the east side of the temple leads up to the crepis. This built ramp continues to the east as far as the altar; the foundations of which are preserved.

The pediments of the temple of Aphaia, which are dated to 490-480 BC, were adorned with scenes from battles fought at Troy and watched by Athena, whose figure was the predominant one at the centre of both pediments. The east pediment depicted the campaign of Herakles against king Laomedon, and the west the Greek expedition under Agamemnon against Priam's Troy. Part of the east pediment was destroyed during the Persian Wars, possibly by a thunderbolt. The statues that survived were set up in the sanctuary enclosure, and those that were destroyed were buried, according to ancient custom. The old composition was replaced by a new one with a scene of a battle, again with Athena at the centre. The pedimental sculptures were found during the 1811 excavation by Baron von Hallerstein and the architect C. R. Cockerell, put up for auction in Italy, and purchased in 1813 by Ludwig I, king of Bavaria and father of Otto, the first king of Greece; they were taken to the Glyptotek in Munich, where they have been on display ever since. Parts of the destroyed east pediment were found during Furtwängler's excavation and are now displayed in the National Archaeological Museum in Athens.

Around the sanctuary was an enclosure wall, at the south-east of which was erected a large propylon. Building remains (baths, a priests' house, etc.) have been discovered to the east of the propylon.

ΤΟ ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΑΦΑΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΙΓΙΝΑ

THE SANCTUARY OF APHAIA ON AEGINA

ΑΙΓΙΝΑ / AEGINA

i T: 22970 32398

ΚΕΙΜΕΝΑ: Λ. ΚΑΤΣΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΤΑΠ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ε. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗ

TEXT: L. KATSA

GENERAL SUPERVISION: ARF, PUBLICATIONS
DEPARTMENT

LAYOUT: E. ELEUTHERIADI

ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
MONUMENTS AND MUSEUMS OF GREECE
e-Ticketing system

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
HELLENIC REPUBLIC**

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
Ministry of Culture and Sports

Hellenic Organization of Cultural Resources
Development (HOCRED)
www.tap.gr